

Аліна Черній

ІНТЕРВ'Ю ІЗ ЗОРЯНОЮ КУШПЛЕР

Суть майстер-класів – надихнути. За три дні ти не навчиш співати, але піднімеш рівень та планку, даси енергетичний посыл та напрямок, куди йти.

Зоряна Кушплер

Галицьке музичне товариство та Львівський органний зал нещодавно презентували вокальний майстер-клас всесвітньовідомої співачки Зоряни Кушплер, солістки Віденської опери, почесної президентки Галицького Музичного Товариства. Це були насичені три дні інтенсивного навчання для десятиох активних учасників, які показали свої результати на заключному Гала-концерті 22 серпня.

Перед тим як перейти безпосередньо до рефлексій Зоряни щодо цієї події, хотілось заглибитися детальніше в її творчо-професійну реалізацію, розкрити ті імпульси, які надихають співачку, порозмовляти про Віденську оперу, аби мати перед очима цілісну картину її творчості.

Одразу після освіти в Львівській музичній академії Ви поступили до Гамбурга. Чи існували певні мотиви у тому, аби отримати саме німецьку освіту?

Ні, так просто склалось. Відверто кажучи, моя сестра перша поїхала вчитись у Гамбург. А в нас була така «домовленість»: якщо їде одна, то «витягує» другу.

Які були Ваші перші враження від студіювання оперного співу в Німеччині та чи можете назвати наявні відмінності з українською освітою?

Перше, що я одразу помітила – це те, що дуже мало загальноосвітніх предметів: у нас їх набагато більше. Але, з іншої сторони, у Гамбурзі було фехтування – аж чотири семестри, якого, як я знаю, в Україні немає. Це дуже цікавий досвід. Бо ж потім одна з перших вистав у Віденській опері була «Парсифаль» (Р. Вагнера), і там я мусила фехтувати. Однак, вже вміла це робити.

Також в Гамбурзі більш різноманітний репертуар. Завдяки цьому я ближче познайомилась саме з німецькою піснею: Шуман, Брамс, Вольф, Малер, Штраус... Тобто це такий репертуар, який мені був не так добре відомий під час навчання в Україні, а якщо і виконувався, то виключно кілька пісень і все. А там ми вчили все цілісними полотнами – циклами, збірками. Це, звичайно, дуже розвинуло культуру художньої інтерпретації.

Ще одна відмінність: у Гамбурзі велику увагу приділяли іноземним мовам. Викладачі там були німецько-англійсько-італійсько-французькомовні і нас завжди посиляли саме до того, хто є автентичним носієм мови – native speaker. Таким чином, ми детально вчили як ПРАВИЛЬНО вимовляти текст. В Україні, на жаль, на це не так звертають увагу.

Ось такі відмінності мені дуже допомогли. Але скажу чесно, що і українська, і німецька освіта надзвичайно гармонійно поєднують одна одну. Без Гамбургу мені

було б недостатньо української освіти, а без Львова мені було б недостатньо німецької. Це був дуже хороший синтез.

Початком Вашої професійної реалізації можна вважати вже ангажемент у Швейцарії. Що можете сказати про цей досвід, чому Ви не залишились там?

Я не залишилась у Швейцарії, бо в мене елементарно закінчився дворічний контракт, а вже на наступний рік для мене не було репертуару. Це нормальна практика західних театрів, які працюють по системі stagione: прем'єри випускаються, але вже на наступний сезон ці опери не повторюються: йде інший репертуар. Це і є головною відмінністю від «постійно репертуарного» театру, як ось у Львові, чи Відні.

І слава Богу, бо ж якби я залишилась у Берні, то навряд чи потрапила би до Віденської опери. Через півроку після закінчення швейцарського контракту, я вже працювала у Відні, а в іншому випадку навіть не шукала би прослуховування.

Це і порада для молодих співаків: якщо боїтесь закінчення контракту, завершення стажування або що – не втрачайте присутності духу. Бо ж, напевне, Господь готує для вас дещо цікавіше.

Який момент у кар'єрі був для Вас найважчим?

Напевне коли я лишень прийшла до Віденської опери: за чотири місяці мені потрібно було вивчити 14 нових партій і у 8 з них вже дебютувати! Я прокидалась і засинала разом з ними. При чому, цей репертуар був максимально розмаїтий: від В. А. Моцарта до Р. Штрауса. Я співала «Арабеллу» Р. Штрауса, Джульєтту із «Казок Гофмана» Ж. Оффенбаха, Третю Даму із «Чарівної Флейти» В. А. Моцарта, Пажу із «Саломеї» Р. Штрауса... Тобто практично увесь матеріал – незнаний та новий для мене.

Чи можете Ви назвати імена тих особистостей, які по-особливому вплинули на Вас?

Безумовно, це Юдіт Бекман – мій викладач у Гамбурзі та її чоловік Ірвін Бекман. Для мене вони золоті люди: я їх навіть називаю своїми «американськими батьками» («my American parents»).

На мій спів безпосередньо вплинула Красіміра Стоянова (болгарська оперна співачка – прим. А. Черній). Коли я почула, як вона співає, то зрозуміла для себе, наскільки важливий «блиск» у голосі. Ми трохи займались із нею.

Також, Марина Мещерякова – солістка багатьох світових театрів, з якою ми до сьогоднішнього дня продовжуємо працювати. Вона дуже вплинула на мій голос та продовжує це робити. Тримає його молодим :)

І, звичайно, я не можу не згадати мого батька, в якого я вчилась усе своє життя. Безумовно, найбільший вплив справив на мене саме він. Після того, як його не стало, я зрозуміла одну річ: голос може втратити так звану «лінію». А щоб цьому запобігти, завжди потрібне вухо поруч. Ним і був мій батько. Зараз цю роль виконує вже Марина: вона дуже правильно і добре мене відчуває. Я помічаю, що мій голос не втомлюється, виблискує та притримується гігієни, що є дуже важливим для співака.

Розкажіть детальніше, що Ви маєте на увазі під словами «гігієна голосу».

Звичайно, найперше – це регулярні розспівування, аби утримувати згадану «лінію» голосу: його напрямок та відчуття того, де він «сидить». А для такої регулярності, звичайно, завжди потрібна мотивація: чому ти це робиш. Тому навіть в час, коли немає жодних виступів, я сама для себе щось вигадую: чи проекти, чи майстер-класи.

Потрібно залишатися у формі. Бо ж, наприклад, в період пандемії найважче було заставити себе займатись, незважаючи ні на що. Я собі це поставила за обов'язок: протягом дня можу робити те і те, але в конкретні години я співаю – хочу цього, чи ні. І слава Богу, що я це робила! Бо локдаун несподівано відмінили, і всім довелося несподівано співати так, як до пандемії. І тоді були великі проблеми, бо співаки перед тим регулярно співали, а потім раптом зупинилися. Ми ж як спортсмени: при відсутності регулярності м'язи відвикають.

Повернімося трішки до Відня, адже ще з 2007 року Ви солістка його оперного театру – одного із найвідоміших у світі. Що загалом можете сказати про це місто: чи існує там якась особлива атмосфера, яка впливає на Вас?

Однозначно, існує. Звичайно, Львів був і залишається моїм першим домом та місцем сили: коли приїжджаю сюди, я сповнююся енергією рідної землі та людей. Та я дуже люблю і Відень: це стовідсотково мій другий дім. Він також мене надихає: це красиве місто, яке перегукується зі Львовом в плані архітектури. А це дає мені ще більше відчуття, наче я вдома.

Назвіть декілька улюблених місць у Відні, які Вас надихають: кав'ярня, собор, сквер тощо.

Насамперед, це наше помешкання. Воно дуже красиве, знаходиться у центрі міста з великою терасою та видом на собор св. Стефана. Взагалі, люблю весь центр Відня: мені там гарно та добре. Тому улюблених місць, напевно, дуже багато.

А якщо говорити про Віденську оперу: які основні відмінності Ви помічаєте між нею та Львівським оперним театром?

Найперше, помічаю відмінність в обсязі репертуару. Але відверто кажучи, це стосується, напевне, усіх театрів, бо такої кількості вистав немає в жодному у світі: 54 опери щороку від бароко до модерну. Відповідно, це значно більший ансамбль співаків.

Ще б я звернула увагу на те, що у Відні практично кожного вечора у виставі бере участь запрошений гість: чи то диригент, чи режисер, чи співак. Себто, прилучається величезна кількість світових зірок. У нас же, в більшості, все локально.

І, безумовно, відмінність існує в кількості прем'єр: цього року, наприклад, їх було аж десять! Деякі з них відбулись онлайн, деякі на живо. Попри те, хочу зауважити, що кожен з них ставив інший режисер. А сталого режисеру театру у Відні просто немає. Звісно, на постановках завжди є помічники того чи іншого режисера, які після прем'єр ведуть вистави вже самі, інколи поновлюючи хіба що склад артистів. Таким чином, це завжди породжує новий досвід за рахунок нової «крові».

А які із виконаних партій є для Вас знаковими і чи є партії, які ще невиконані, але дуже омріяні?

Із знакових для мене партій, безумовно, це Кармен Ж. Бізе. Також, партія Ульріки з «Балу-маскараду» Дж. Верді, Джульєтта з «Казок Гофмана» Ж. Оффенбаха. Поліну в «Піковій дамі» П. Чайковського дуже люблю співати, правда, вона вже давненько в нас не йде.

І я дуже хочу заспівати Далілу з опери К. Сен-Санса «Самсон і Даліла». Маю велику надію, що моя мрія ще здійсниться. Просто це феноменальна опера і роль для мене.

Ваша співпраця з Україною є доволі тісною. Ви є «Людиною року – 2016», а у 2020 році Ви стали почесною президенткою Галицького Музичного Товариства. Що це для Вас означає і чи є майбутні плани творчої реалізації в Україні?

Я пишаюсь цим, і мені дуже приємно, що Україна мене цінує та визнає. Натомість, я намагаюсь вести тут активну діяльність. Наприклад, у мене є плани із Львівською національною оперою, та поки не буду видавати подробиці. І, звичайно, це майбутні майстер-класи.

А Галицьке Музичне Товариство мене надзвичайно надихає! Також гарна співпраця складається з дирекцією Органного залу, яка все зробила для проведення мого нещодавнього майстер-класу. Я хочу визначити такі напрямки співпраці, аби схожі події відбувались не лише з моєю участю, але й з різними артистами – співаками й інструменталістами.

Я справді хочу робити все більше для України. Бо був такий час для того, щоб розкидати каміння, а тепер час його збирати та віддавати. Я відчуваю, що у мене є таке покликання.

Тепер перейдімо до Вашого вокального майстер-класу. Як часто взагалі Ви самі були в ролі учениці таких класів? Чи був серед них конкретний майстер-клас, який насправду допоміг Вам та змусив подивитись на якісь вокальні завдання і проблеми по-новому?

Я була на двох майстер-класах як учасниця у своєму житті. Один із них у Тереси Берганси (іспанська оперна співачка – прим. А. Черній), який справив на мене величезне враження. Вона, до речі, до мене тоді поставилась із дуже великою цікавістю, запрошуючи у свій клас. Я дійсно багато чого від неї взяла.

Саме тоді ж я і зрозуміла суть майстер-класів: за три дні ти не навчиш співати, але ти піднімеш рівень та планку та даси енергетичний посил, куди йти. Це, власне, і є завдання зірок – надихнути молодь. Я це бачу саме так.

А як би Ви оцінили загальний рівень та потенціал учасників майстер-класу у Львівському органному залі? Чи Ви бачите серед них таких, які могли б сміливо ступати у західноєвропейський оперний світ?

У мене було вже доволі багато майстер-класів, але тут я відзначу, що рівень саме цього ДУЖЕ високий! До слова, це мій другий майстер-клас у Львові: перший із них був ще десять років тому. А цього разу навіть брала участь співачка Аліна Діденко, яка була і минулого разу, вона мені сказала: «Зоряно Ігорівно, я чекала ДЕСЯТЬ років на те, щоб Ви приїхали знову!». І вона таки була зіркою цієї події.

Але, скажу знову, це був ДУЖЕ високий рівень, і всі-всі-всі мають великий потенціал. Мене також втішило, що учасники були з різних міст: Тернопіль, Київ, Одеса, Львів та інші. Тобто всеукраїнський рівень, що надає події особливих переваг.

Ми ще трішки «повправляємось» і в перспективі я хочу підняти цей майстер-клас на міжнародний рівень, щоб до Львова приїздили учасники з інших країн. Бо вважаю, що Львів – перлина України, а для мене ще й місто, в якому я народилась і сформувалась як музикант. Ми маємо великі можливості, маємо чим привабити і можемо запропонувати високий рівень організації проведення таких подій. Тому, маю надію, що наступні мої майстері інтернаціонально.

Ми трішки розмовляли про різницю у підходах та принципах навчання вокалістів в Україні та в Німеччині. Беззаперечно, у Вас вже є певна синтезована власна методика вокального співу, яка склалась впродовж тривалих років навчання та практики. Які основні її принципи Ви застосовували під час майстер-класу: себто, на що спершу звертали увагу, що було провідним для Вас у співі учасників, які загальні переваги та недоліки виникали у роботі з ними?

Один із загальних недоліків, особливо українських, та на що я звертала увагу – це те, що не надають значення правильності вимови іноземного тексту. Інколи співають «що-небудь», бо в залі «не розуміють». Але я ж то розумію. А ще сидять люди, які все-таки співали за кордоном, чи просто ті, які знають мови і усе чують. Ми ж таки вже вийшли на інтернаціональний рівень: діти хочуть їхати на конкурси, а там точно ВСІ розуміють. Тому, потрібно звертати увагу на текст, правильну вимову, ходити до викладачів іноземних мов та з ними проговорювати слова, записувати на диктофон та проробляти усе вдома ще самостійно. Це дуже важливо.

І, звичайно, я звертала велику увагу на голосоведення. Я маю свою уяву про те, як це має звучати, що потрібно визвучити, і якою повинна бути вокальна лінія. За цим я слідувала особливо строго.

Які конкретні поради Ви можете дати для тих, хто стоїть на початку реалізації своєї вокальної кар'єри та мріє потрапити на престижні сцени світу?

Їздити на міжнародні конкурси! Сто відсотків. Там сидять директори театрів, чи агенти. Тобто, треба орієнтуватись: що за конкурс, чи підходить програма і хто присутній в журі. Наприклад, конкурс Монюшка – це прекрасна платформа: там завжди дуже хороша «компанія». Чи міжнародний конкурс імені Ганса Габора Бельведера. Загалом, існує багато таких, на які варто поїхати: можна себе показати та почути інших. Попри те, можна не отримати премію, але отримати контракт, а таке вже неодноразово відбувалось.

